

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

УДК. 378.147

Боровик М.В.

The variant of fulfillment of an individual study-and-research task that is given to students of the fourth year of specialty No. 6.050100 "Economics of a company" during "Potential and development of a company" educational discipline is described in the article.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами, тощо.

До основних видів самостійної роботи, які пропонуються студентам під час вивчення навчальних дисциплін відносяться:

вивчення лекційного матеріалу;

робота з опрацювання та вивчення рекомендованої літератури;

вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни;

підготовка до семінарських і практичних занять, дискусій, роботи в малих групах, тестування;

контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань за запитаннями для самодіагностики.

Крім того, одним із видів самостійної роботи студентів є виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ). Підготовка індивідуального навчально-дослідного завдання передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх при вирішенні конкретних виробничих ситуацій, розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою ІНДЗ [1; 2].

ІНДЗ припускає наявність наступних елементів наукового дослідження: практичної значущості, комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження, теоретичного використання передової сучасної методології і наукових розробок, наявності елементів творчості; вміння застосовувати сучасні технології.

Практична значущість ІНДЗ полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики. Реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем підприємства, на основі його реальних даних за низку років, і результати якої повністю або частково можуть бути впроваджені в практику діяльності підприємства або аналогічних об'єктів.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається під різними точками зору - з позицій теоретичної бази і практичних напрацювань, умов його

реалізації на підприємстві, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення тощо – в тісній взаємоув'язці та єдиній логіці викладу.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що при виконанні аналізу стратегічних позицій підприємства й обґрунтуванні шляхів удосконалення окремих аспектів предмета та об'єкта дослідження, студент повинен використовувати відомості про новітні досягнення в техніці і технологіях дослідження, застосовувати різноманітні методи й засоби діагностичних досліджень, підходи до визначення та обґрунтування вибору критеріїв і показників експрес-діагностування виробничо-економічної системи (або її елементів).

У процесі виконання ІНДЗ, разом з теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи та вміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні задачі.

Кожна з навчальних дисциплін яку вивчають студенти під час навчання має свої особливості. Індивідуальне навчально-дослідне завдання повинно враховувати специфіку навчальної дисципліни, бути цікавим для студентів та сприяти засвоєнню матеріалу.

Студентам четвертого курсу фахового спрямування «Економіка і підприємництво» з спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства» при вивченні навчальної дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» у рамках індивідуального навчально-дослідного завдання пропонується виконати звіт про оцінку майна (майнових прав).

Звіт про оцінку майна складається у відповідності з встановленими нормативно-правовими актами, які регулюють оціночну діяльність в Україні [3 - 7].

Мета ІНДЗ – закріплення, поглиблення та узагальнення знань одержаних студентом під час вивчення навчальної дисципліни «Потенціал і розвиток підприємства» та придбання практичних навичок розрахунку вартості об'єкту оцінки та застосування їх при складанні звіту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується студентом самостійно при консультуванні з викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

ІНДЗ видається викладачем на початку семестру, на протязі якого вивчається дисципліна. Студент має надати ІНДЗ для перевірки наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Оцінка за виконання ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

ІНДЗ полягає у збиранні та обробці інформації про майно, що підлягає оцінці, та проведенні на основі цієї інформації та основних методичних підходів оцінювання майна та оформлення результатів у вигляді «Звіту про оцінку майна».

Студентам пропонується самостійно обрати тематику ІНДЗ. Це може бути оцінка:

- земельної ділянки;
- майнового комплексу;
- комерційної або житлової нерухомості;
- транспортних засобів;
- обладнання;
- акцій підприємства;
- ліцензії;
- гудвілу, тощо.

Студент має право обрати об'єкт оцінки (майно, що підлягає оцінці), визначити мету оцінки та замовника проведення оцінки самостійно з обов'язковим узгодженням з викладачем. У протилежному випадку завдання має бути запропоновано викладачем. Об'єкт, мета та замовник оцінки у студентів однієї академічної групи не повинні повторюватися.

У процесі виконання ІНДЗ студент має опрацювати не менш десяти літературних джерел, зокрема нормативно-правових актів з обов'язковим посиланням на використання певної інформації з них у тексті роботи. Також при написанні ІНДЗ необхідно використовувати джерела посилання на ресурси глобальної комп'ютерної мережі Internet.

Обсяг ІНДЗ повинен становити у друкованому варіанті 10-15 стор. Це найбільш оптимальний обсяг який дозволяє розкрити зміст роботи і при цьому не перенавантажити її зайвою інформацією.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання повинне містити наступні складові частини:

- зміст;
- вступ;
- опис об'єкту оцінки;
- огляд ринку;
- аналіз найбільш ефективного використання об'єкту;
- визначення вартості об'єкту оцінки;
- висновок;
- список літератури;
- додатки (якщо це потрібно).

Титульна сторінка ІНДЗ повинна містити: назву університету; назву кафедри; назву навчальної дисципліни; назву індивідуального завдання: «Звіт про оцінку майна»; об'єкт оцінки, замовника, мету оцінки, дату оцінки (день, місяць, рік), прізвище та ініціали студента; курс, номер академічної групи, дату подання ІНДЗ викладачеві на перевірку; прізвище та ініціали викладача.

Зміст повинен відтворювати назви підрозділів з яких складається звіт, з обов'язковим зазначенням номерів сторінок, на яких вони розміщені.

Вступ повинен містити: стислий опис об'єкта оцінки, який дає змогу його ідентифікувати; дату оцінки та дату завершення складення звіту; мету проведення оцінки та обґрунтування вибору відповідної бази оцінки; перелік нормативно-правових актів, відповідно до яких

проводиться оцінка; перелік обмежень щодо застосування результатів оцінки; виклад усіх припущень, у межах яких проводилася оцінка.

Підрозділ «Опис об'єкту оцінки» повинен містити повний опис об'єкту оцінки, його власника, розташування об'єкту, основні технічні характеристики та ін.

Підрозділ «Огляд ринку» повинен містити опис та аналіз зібраних і використаних під час проведення оцінки вихідних даних (попит, пропозиція, ціни) та іншої інформації про стан ринку майна, яке оцінюється. При виконанні цього підрозділу студент повинен зробити стислий огляд ринку майна що оцінюється. Для цього необхідно провести огляд періодичних видань та іншої статистичної літератури. Сьогодні багато періодичних та Інтернет видань публікують такі огляди [8; 9].

Підрозділ «Аналіз найбільш ефективного використання об'єкту» повинен містити висновки щодо аналізу існуючого використання та найбільш ефективного використання об'єкта оцінки. Під найбільш ефективним використанням розуміється використання майна, в результаті якого вартість об'єкта оцінки є максимальною. При цьому розглядаються тільки ті варіанти використання майна, які є технічно можливими, дозволеними та економічно доцільними.

Підрозділ «Визначення вартості об'єкту оцінки» повинен містити виклад змісту застосованих методичних підходів, методів та оціночних процедур, а також відповідних розрахунків, за допомогою яких розраховується вартість майна. При цьому студент самостійно вибирає методи оцінки майна кожного з методичних підходів (доходного, витратного та порівняльного). Вибір методу залежить від об'єкту, цілі та існуючої інформації про об'єкт оцінки. На основі обраної методики розраховується ринкова вартість об'єкту оцінки.

Висновок про вартість майна повинен містити відомості про:
замовника звіту про оцінку майна;
назву об'єкта оцінки та його коротку характеристику;
мету і дату оцінки;
вид вартості, що визначався;
використані методичні підходи;
величину вартості, отриману в результаті оцінки.

У разі потреби можливо відобразити у висновку свої припущення та застереження щодо використання результатів оцінки.

Джерела у списку літератури розміщують в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно надавати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням праць. Обов'язковим є посилання на нормативно-правові акти, які регулюють оціночну діяльність в Україні. Посилання на ресурси мережі Internet також оформлюються у відповідності з державними стандартами.

Також у роботу можуть бути включені додатки (при необхідності). При наявності кількох додатків оформляється окрема сторінка «ДОДАТКИ», номер якої є останнім, що відноситься до обсягу ІНДЗ.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання оцінюється за критеріями:

самостійності виконання;

творчого підходу;

логічності та деталізації викладення інформації;

повноти й глибини розкриття змісту роботи;

наявності ілюстрацій (таблиці, рисунки, схеми тощо);

кількості використаних джерел (не менше десяти);

застосування цифрової інформації та відображення практичного досвіду;

обґрунтування вибору того чи іншого методу оцінки;

правильності розрахунків;

якості оформлення.

Якщо ІНДЗ студента відповідає усім вищезазначеним критеріям, при цьому студентом проведено детальний огляд ринку, обґрунтовано вибір тих чи інших методів оцінки об'єкту, та зроблено відповідні висновки, а результати представлені у вигляді доповіді чи презентації та захищені – студент заслуговує оцінки «відмінно».

Якщо робота виконана з урахуванням усіх вимог, але існують деякі помилки у розрахунках, опис ринку не має всієї необхідної інформації, то така робота може бути оцінена «добре».

Якщо студент не може самостійно обрати предмет та мету оцінки, а також знайти інформацію щодо об'єкта оцінки, то у такому разі йому видається спрощене завдання, яке вже містить опис та основні дані про об'єкт оцінки. В цьому випадку студент проводить тільки розрахунок вартості об'єкту трьома підходами на основі методики, запропонованої викладачам. Таке завдання максимально може бути оцінено як «задовільно».

Наведене ІНДЗ було запропоновано для виконання студентам четвертого курсу спеціальності 6.050100 «Економіка підприємства». По результатам відгуків студентів, можна зробити висновок, що запропоноване завдання було цікавим для виконання, тому що носило творчий характер, кожен підрозділ мав свої особливості та дозволяло студентам самостійно обирати об'єкт та мету оцінки.

Крім того, студенти оцінили і практичну сторону завдання, тому що в сучасних умовах практично кожен із них може стикнутися з необхідністю оцінки власного майна (найбільш частіше при отриманні кредиту на покупку нерухомості). Досвід складання звіту з оцінки може допомогти самостійно визначити ринкову вартість об'єкту, або перевірити роботу професійних оцінщиків та уникнути помилок та непорозумінь.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андросюк Е. и др. Самостоятельная работа студентов: организация и контроль. //Высш. образ. в России - 1995. -N4. -С. 59-63.
2. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навчальний посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти. – К.: ВВП «КОМПАС», 1997. – 64 с.
3. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» № 2658-III від 12 липня 2001 року // <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Національний стандарт №1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав». Затверджений постановою КМУ №1442 від 28 жовтня 2004 року // <http://zakon.rada.gov.ua/>
5. Національний стандарт №2 «Оцінка нерухомого майна». Затверджений постановою КМУ №1440 від 10 вересня 2003 року // <http://zakon.rada.gov.ua/>
6. Національний стандарт №3 «Оцінка цілісних майнових комплексів». Затверджений постановою КМУ №1655 від 29 листопада 2006 року // <http://zakon.rada.gov.ua/>
7. Національний стандарт №4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності». Затверджений постановою КМУ №1185 від 3 жовтня 2007 року // <http://zakon.rada.gov.ua/>
8. Обзоры рынков // Газета «Бизнес» <http://www.business.ua/trades>
9. Недвижимость Украины. Предложение недвижимости в г. Харькове <http://www.ua.ners.ru/>